श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीवेदव्यासायनमः ॥ श्रीगुरुभ्योनमः ॥ यंवक्त्रंमुकुराइवेंद्रियमनोमायाःपराग्दृश्यतांनिन्युस्तत्स्थविमादिनापिचविराट्सूत्रेशभावंगतं ॥ तंप्रत्यग्दृगदृश्यमक्षरमणुंत्यक्तोपनेत्रत्रयाःश्री
गोपालमुपास्महेश्रुतिशिरोवंशीरवैर्दर्शितं॥१॥बाह्यःस्तेनाभिभाषीबहिरुदवैसितंपातितर्कोप्रतिष्ठोमीमांसाप्रातिहार्यंभजतिगुणगणंयस्यसंख्यातिसांख्यः॥लृत्पीठेयोगशुद्धेनिहितमुपनिषद्वाहदंदैःपरंमेभाग्यंश्री
लक्ष्मणार्योजगतिविजयतेयस्यलेशाःशिवाद्याः ॥२॥हरिविधिवसिष्ठशक्तिपराशरव्यासशुकदेवान्॥वैशंपायनमुपश्रवसंचनुमःपुराणगुरुमुख्यान् ॥३॥कणभक्षमक्षचरणंजैमिनिकपिलौपतंजलिंचनुमः श्रीम
द्व्यासवचोंबुधिनयसीकरवर्षिणोमुंदिरान् ॥४॥ सर्वविद्येशतामाविश्विकीर्षूपूर्वपूरुषौ श्रीनारायणधीरेशरूपौहरिहरौनुमः ॥५॥ बहून्समाहृत्यविभिन्नदेश्यान्कोशान्विनिश्चित्यचपाठमय्यं प्राचांगुरूणामनुस्त
त्यवाचमारभ्यतेभारतभावदीपः ॥६॥टीकांतराणींदुरविप्रभाणिबाह्यार्थरत्नानिचकासयंतु॥अंतर्निगूढार्थचयप्रकाशेदीपःक्षमोभारतमंदिरेऽस्मिन् ॥७॥ ईशप्रसादादवितुंस्ववंश्यान्भगीरथेनेवमयाप्रणीता ॥ ए
षामहाभारततीर्थगंगालोकत्रयीजाड्यमलंधुनोतु ॥८॥ उत्तानेष्विहकोशवियहबलंपद्येषुनैवाश्रितंगंभीरेषुनसेतवोनविहिताःकूटाननस्फोटिताः॥नच्छिन्नानतमश्वराननततिर्भक्तानना ल्हादितानोदीनानविभी
षणाश्चविहिताःश्रीलक्ष्मणार्यश्रितैः ॥ ९ ॥ इहखलुभगवान्पाराशर्यःपरमकारुणिकोमंदमध्यममतीननुगृहीतुंचतुर्दशविद्यास्थानरहस्यान्येकत्रप्रदिदर्शयिषुर्महाभारताख्यमितिहासंप्रणेष्यन्प्रारिप्सितस्यग्रंथ
स्यनिष्प्रत्यूहपरिपूरणायप्रचयगमनायचकृतंमंगलंशिष्यशिक्षायैश्लोकरूपेणनिबध्नन्नर्थात्तत्रप्रेक्षावत्प्रवृत्त्यंगमभिधेयादिदर्शयति नारायणमिति नरोऽविद्यावच्छिन्नंचैतन्यंजीवः तेनविषयीकृतेऽनवच्छि

नारायणंनमस्कृत्यनरंचैवनरोत्तमं॥देवींसरस्वतींचैवततोजयमुदीरयेत्॥ १ ॥

न्नचैतन्यरूपेब्रह्मणिशुक्तौरजतवत्कल्पितंचराचरंअपूशब्दवाच्यंनारंतदेवअयनंशुक्तीदमंशस्यरजतमिवप्रवेशस्थानंयस्यसनारायणःस्वस्मिन्जीवकल्पितस्यप्रपंचस्यसत्तास्फूर्तिप्रदत्वेनकारणीभूतइत्यर्थः य
थोक्तं आपोनाराइतिप्रोक्ताआपोवैनरसूनवः अयनंतस्यताःपूर्वंतेननारायणःस्मृतइति तंनारायणंनमस्कृत्यतथानरंउक्तरूपंनमस्कृत्य एनंविशिनष्टिनरोत्तममिति जीवोहिचेतनत्वेनजडवर्गादुत्कृष्टस्ततउत्कृ
ष्टतरःकारणात्मानारायणस्ततोप्युत्कृष्टतमंनिरुपाधिचैतन्यंसत्यंज्ञानमनंतंब्रह्मविज्ञानमानंदंब्रह्मेत्यादिश्रुतिषुप्रसिद्धंतंदेवनरोत्तमस्यनिरस्ताविद्यस्यजीवस्यनिष्प्रपंचंपारमार्थिकंरूपमितियुक्तंतत्रोत्तमत्वंवि
शेषणं यथोक्तं पिंडब्रह्मांडनेतृत्वान्नरौजीवेश्वरावुभौ तयोश्चनयनाच्छुद्धंब्रह्मापिनरउच्यते नरजानामपांकार्यंनारंब्रह्मांडमिष्यते तद्यस्यवसतिस्थानंतेननारायणोविभुः स्वाविद्यासृष्टपिंडेनतादात्म्यंयोग
तोनरः सजीवःसपरंब्रह्मनरोत्तमपदाभिधं तद्द्योतिकांगिरंनत्वाततोव्याप्तस्तथैवसन् संसारजयिनंग्रंथंजयनामानमीरयेदिति एवंचजीवाविद्याकल्पितत्वात्जगतोमिथ्यात्वंब्रह्मणश्चतत्रसत्तास्फूर्तिप्रदत्वेनस
त्यत्वंजीवस्यतदभिन्नत्वंचेतिविषयोदर्शितः अविद्यानिवृत्तौतत्कृतस्यप्रपंचस्यत्रैकालिकबाधादात्यंतिक्यनर्थनिवृत्तिःप्रयोजनं अर्थात्तत्कामोधिकारीग्रंथस्यउक्तविषयस्यचज्ञाप्यज्ञापकभावःसंबंधइति
चदर्शितं देवींनरनारायणनरोत्तमतत्त्वप्रद्योतनींसरस्वतींचनमस्कृत्यैवततोव्याप्तस्तथैवसरस्वत्यापरमकारुणिकयाजनबोधायाविष्टोजयंजयोनामेतिहासोयमितिवक्ष्यमाणत्वाज्जयसंज्ञंभारताख्यमितिहासं

* गृहं * मेघान्